

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8 (tiskarna L. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROČNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21-60, polletna K 10-80, četrtletna K 5-40, mesečna K 1-80; za Nemčijo celoletno K 26-40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36-—.

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna petstotnica 30 vin., pogojen prostor, poslana in reklame 40 vin. — Inzerate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije lista so poštne proste.

Štev. 343.

V Ljubljani, v ponedeljek dne 29. julija 1912.

Leto II.

Vabilo na naročbo.

Zarja izhaja vsak dan ob 11. dopoldne in stane naročnina

Za avstro-ogrske kraje:	
celoletna	K 21-60
polletna	10-80
četrtletna	5-40
mesečna	1-80

Za Nemčijo:	
celoletna	K 26-40
polletna	13-20
četrtletna	6-60
mesečna	2-20

Za ostalo inozemstvo celoletno 36 kron in sicer s pošiljanjem na dom ali po pošti. Naročnino je pošiljati naprej.

Posamezna številka 8 vin. v administraciji in tobakarnah.

Naročnina se pošilja pod naslovom: Upravništvo „Zarje“ v Ljubljani.

Kraljevski komisar.

Zagreb, koncem julija. Vladati se pravi na Hrvaškem gospodariti. Seveda je tudi drugod vladanje zelo gospodar-ska naloga. Pri nas pa ima neko posebnost: Kdor vlada, gospodari v prvi vrsti zase. Dobro gospodariti v prid dežele in naroda je menda povsod po svetu karkarakteristikon dobre vlade. Na Hrvaškem so vladajoči mogoče prepričani, da so dobro vladali, ako so čimveč prigrisporadili v svoj žep. V velikem in malem se dela tako. Že od Khuenovih časov se prakticira tako — le z malimi izjemami; imenovanje za bana se smatra tukaj kot prilika za obogatitev.

Ker je lani neki madjarski list objavil se-rijo člankov pod naslovom »Pohod Tatarov na Hrvaškem«, v katerih je naštel, na kakšen način je znal ban Tomašić dobiti v vseh večjih bankah predsedniška in po-lobna mesta in s tem velikanske dohodke, za katere se mu ni bilo treba toliko truditi kolikor pavu, kadar dela iz svojega repa kolo, in je pri-šla škandalozna zadeva tudi v ogrski parla-mentu v debato, je vstal tedanji ogrski mi-nistrski predsednik Khuen-Hedervary in je zago-varjal Tomašičeve praktike, češ da so banovi dohodki majhni in da je treba postranski do-hodkov, ker bi moral ban drugače doplačevati iz svojega žepa — to da ve on, Khuen Heder-vary, iz lastne izkušnje.

Khuen Hedervary je imel res lahko izkuš-nje; saj je bil dvajset let hrvaški ban. Ali kar se tiče doplačevanja, si je Khuen dovolil trdi-tev, ki je zelo dvomljiva. Gotovo je najti ljudi, ki imajo več dohodkov kakor hrvaški ban. To-da okroglih osemdesettisoč kron bi morda v Zagrebu zadostovalo tudi za tisto reprezen-tacijo, ki je združena z dostojanstvom hrva-škega bana, in upatam bi se dal kakšen tisočak tudi še prihraniti za poznejša leta, ne glede na to, da ni bilo treba Khuenu preveč skrbeti za bodočnost.

Hedervarski grof je dejal, da to ni mogoče, ampak da mora ban doplačevati. Ko pa je že govoril o svojih izkušnjah, je pozabil povedati, od česa je doplačeval. Zakaj od ničesar se ne more dati nič; o Khuenu pa je znano, da je bilo njegovo bogastvo takrat, ko je prišel za bana v Zagreb, vredno ravno toliko, kolikor nič. Imel je pač v Nuštaru svoje posestvo, ali to je bilo

tako zadolženo, da mu ne bi bil ostal niti vinar, če bi se bilo prodalo. Tudi sicer je bilo vse nje-govo bogastvo negativno. Od česa naj bi bil torej doplačeval?

Taka matematika je nemogoča. Toda ne-kaj družega je bilo mogoče, namreč to, da je Khuen zapustil Zagreb kot bogat, kot jako bo-gat človek, tako da si tudi v dvajsetih letih ne bi bil mogel od banske plače privarčiti toliko, kolikor znašajo sedaj njegova aktiva. Njegovo posestvo je zdaj krasno urejeno, brez dolga, na-mesto tega ima še denarja toliko, da pač ne pride nikoli v skrb, in enak uspeh je imelo nje-govo vladanje tudi za njegovo žlahto.

Kupčije na deželne stroške so znali delati naši mogotci tudi v malih rečeh. Znana je Czernkovičeva afera s postreškom iz dobe, ko je bil podban. Dal si je nekoč zvečer pri-nesti časopise v vinograd. Namesto da bi bil plačal pot, je pa dal postreščku nakaznico za dve kroni na — deželno blagajno.

Tomašić je že delal bolj v velikem slogu. Te dni si je kupil dvojce velikih hiš v Zagrebu; in tudi on je bil nekoč bolj siromašen nego bo-gat. Z njim vred je preskrbljena vsa njegova družina in vse svaštvo, sam pa je velik kapi-talist.

Lahko bi se reklo, da je postalo izkori-ščenje oblasti v osebne ekonomske namene že tradicionalno. Nikomur se pa v tem oziru še ni tako dobro godilo kakor Cuvaju, ki je abso-luten gospodar in nima niti najmanjše kontrole nad seboj. Ko je bil Cuvaj imenovan za bana, so ljudje trdili, da je to nesposoben mož. Vse se je na Hrvaškem čudilo, da more tak človek postati hrvaški ban. Ali to je bila zmota; Cu-vaj je ravno tako sposoben kakor njegovi pred-hodniki. Za svoj žep in za svojo žlahto zna-ravno tako skrbeti kakor drugi pred njim.

Cuvaj snuje v Zagrebu deželno hipote-karno banko s pomočjo dunajskega bančnega društva. Take bančne ustanove so že iz To-mašičevih časov samljive. Za ustanovitev Cu-vajeve banke ima služiti kapital takozvanih »Imovnih občin«, ki obstojajo še iz dobe vo-jaske granice. Ta kapital znaša več milijonov, in v poučenih krogih trdijo, da ima Cuvaj dobiti provizijo, ki bi se mu imela izplačati takoj, ko bo nova banka začela funkcionirati. Razun tega pa ima tudi nekoliko njegovih sorodnikov v njej dobiti prijetne sinekure.

Za svojo žlahto skrbi Cuvaj sploh z gin-ljivo vnetostjo. Svojega nečaka Zlatka Cuvaja n. pr. je imenoval za kraljevskega notarja (bi-ljeznika) v takem okraju, v katerem nosi to mesto velikanski dobiček. Ta nečak je popolnoma nesposoben človek, ki pa ima na vesti take reči, da bi bil moral že davno v luknjo, če ne bi bila justica na Hrvaškem povsem v službi vladne politike. Zlatko Cuvaj je dobil notarsko mesto zastoj; druga taka mesta se pod Cu-vajem prodajajo, in sicer po tridesettisoč kron.

Dannadan prihajajo novi Cuvajevi škan-dali na dan. Kar je tukaj navedeno, je le maj-hen primer. O drugih bomo še poročali. Ali že to zadostuje, da se lahko zakliče: »Uboga Hr-vaška! Gorje ti pod takimi pijavkami!«

Zmaga zidarjev v Gorici in moč centralne organizacije.

»Zarja« je že objavila kratko poročilo • zmagi goriških zidarjev. Ali ker je bil ta boj izredno važen in uspeh popoln, je vredno, da

napišemo še nekaj vrstic, v katerih hočemo jasneje pokazati važnost te zmage, v spodbudo ostalim zidarjem po Slovenskem. Stavka je tra-jala 56 dni, t. j. od 21. maja do 15. julija t. l. So-lidarnost in vztrajnost stavkajočih je bila veli-kanska. Mojstri, ki se prvi mesec niso hoteli pogajati, so potem sami prišli prositi za poga-janja. Dva tedna, preden je stavka končala, smo jim popustili tri vinarje od naših zahtev, a niso jih hoteli sprejeti; dva tedna pozneje pa so spre-jeli vse, kar smo zahtevali. In sicer odpravo akordnega dela, priznanje zaupnikov, deveturni delovni čas, minimalno plačo, za zidarje po treh letih prakse 46 vin. na uro, za zidarje po petih letih 50 vin. na uro. Izredno delo in delo na vi-sečih odrih 10 % več, ponočno in delo ob ne-deljah 50 % več. Tedenski prazniki so odprav-ljeni. Upoštevale se bodo ministrske odredbe glede na varstvo in zdravje delavcev. Pogodba velja do 31. decembra 1914.

Kakor se razvidi, je uspeh velikanski. Od-pravili smo akordno delo, ki je za zidarje ve-likanske važnosti. Kjer se dela na akord, tam vlada anarhija in prepri med zidarji, brezposel-nost in desorganizacija. Akord je najboljši orožje podjetnikov proti naši organizaciji, zato se tudi trudijo na vso moč, da bi si akordno delo ohranili. Dobili smo za pol ure na dan krajši delovni čas. To se pravi: v Gorici je štiri-sto zidarjev, ki bodo delali 200 ur na dan manj, in bo delalo 22 zidarjev več kakor sedaj; zidarji sami pa bodo imeli pol ure na dan več časa za lastno izobrazbo. Plača je bila pred stavko za odrasle zidarje od 38 do 46 vinarjev na uro. Ali 46 vinarjev so imeli le najboljši zi-darji, 5 % od vseh zidarjev. Srednja plača je bila 40 vin. Sedaj pa bo minimalna plača 50 vin., to se pravi: najslabši zidar, ki dela že pet let za zidarja, bo imel 50 vin. Dosegli smo torej povpreček 12 vin. na uro po prejšnji minimalni plači, ali pa 1 K 8 vin. na dan ali 6 K 48 vin. na teden več plače. Ravno takšne priboljške imajo mladi zidarji, ki so bili prej naravnost sramotno plačani. To je takšen uspeh, kakršnih je bilo malo.

Sedaj je na zidarjih, da delajo na to, da se bo ta pogodba natančno upoštevala. Zlasti za-upniki morajo na to strogo paziti, sicer bo ves naš boj in zmaga popolnoma brez pomena, če zidarji ne zahtevajo tega, kar so dobili. Strogo je treba paziti, da pristopijo k naši organizaciji vsi tisti, ki še niso. Danes ni več izgovora: za-kaj naj plačujemo v organizacijo. Danes je vsak prepričan, da je sijajna zmaga edinole zasluga naše organizacije, brez katere ne bi niti vinarja pridobili. Organizacija pa je tudi edina garan-cija, da bodo podjetniki vpoštevali pogodbo, ker imajo strah pred organizacijo, ki jim je sedaj pokazala svojo moč. Na drugi strani smo se tudi v tem času prepirali, da smo bili v boju sami, slovenski in italijanski narodnjaki so skupaj pričakovali naš poraz. Zatorej proč od nacional-nih in klerikalnih organizacij in vsi v našo mednarodno organizacijo, ki nas je podpirala in nam pomagala do zmage.

Zaključno poročilo stavke.

Pred stavko je bilo v Gorici 335 zidarjev. Stavke se je udeležilo prvi teden 267 zidarjev s 185 otroci (drugi so odšli). Zadnji teden je stavkalo še 125 zidarjev z 80 otroci. Med stavko je odšlo 166 zidarjev, prišlo 81. Stavko-lomcevi smo imeli 8.

Še bliže je stopila, in stoječa poleg postelje se ga je skoraj dotikala.

»Oh, prisegla sem madoni, da se ne vdam nobenemu možu, niti tebi ne, dokler ne dovoli Bog z blagoslovom svojega duhovnika. Za višje, božansko dostojanstvo sem smatrala ostati neomadeževana, deviška kakor madona, ne spoznavajoča nesnažnost in nizkost mesa. Iz-brano, redko darilo ljubezni, darilo neprecen-ljive vrednosti sem hotela prinesiti od svojega srca izvoljenemu ljubemu, da bi bil za večne čase edini gospodar moje duše in mojega telesa... Z zobmi in nohtovi, kakor se človek brani volka, sem branila to devišstvo, na katero sem bila tako ponosna, proti onemu drugemu — s solzami sem je branila proti tebi, da bi ne onesnažil zaklada v skrunjeni groznici, pred sveto uro dovoljene slasti... In če bi vedel, kako strašno sem se bojevala sama s seboj, da bi se ne podala! Blazno hrepenenje me je go-nilo, da bi bila zaklicala: Vzemij me, imej me, odnesi me! Kajti vsega sem te hotela imeti, po-polnoma sem se ti vdala — brez pridržka, kot žena, poznavajoča, sprejemajoča in zahteva-joča ljubezni, ki napravi iz ženske soprogo in mater... Oh, kakšne bolečine sem trpela, da sem ostala zvesta prisegi, ki sem jo storila ma-doni, kadar je šumela stara kir po meni kakor vihar! In zdaj taka nesreča!«

Še bliže je stopila, njen glas pa je postal še prisrčnejši.

»Ali se spominjaš tistega večera, ko si se vrnil domov s prebodeno ramo?... Imela sem te za mrtvega in sem kričala od blaznosti, mi-sleča, da odhajaš, da te izgubim, ne da bi spo-znala srečo. Psovala sem madono, obžalovala sem tisti trenutek, da nisem s tabo napravila blaženosti, da bi bila umrla s teboj, združena v takim trdnem objemu, da bi naju bili morali skupaj pokopati... In da ni to strašno sva-rilo nič koristilo! Bila sem slepa, bila sem ne-

Računski zaključek.

D o h o d k i: Centrala poslala 13.300 K; razni delavci 9 K 35 vin.; skupaj 13.309 K 35 v.

I z d a t k i: Podpore stavkajočim 12.387 K 20 vin.; potovalne podpore 369 K 50 vin.; razni stroški 213 K 6 vin.; skupaj 12.969 K 76 vin. Centrali nazaj poslano 339 K 59 vin.; skupaj 13.309 K 35 vin.

Te številke kažejo jasno, zakaj je treba denarja; brez denarja ni zmage.

Požrtvovalnost stavkajočih.

Tisti zidarji, ki so šli na delo k podjetni-kom, ki so podpirali naše zahteve, so se obve-zali, darovati vsak po 3 krone na teden za pod-poro stavkajočim zidarjem. In res, v dveh ted-nih se je nabralo 175 kron. Ker pa je potem ta-kaj stavka končala, so sklenili, da naj se ta de-nar izroči polovico »Zarji« in polovico »Socia-lista Fruilano«, ker ta dva lista sta bila edina, ki sta odločno stala na strani stavkajočih. In stavkajoči (česarvno so bili potrebni) so se od-rekli tej podpori in enoglasno sklenili, naj se ta denar izroči našim listom. S tem so zidarji po-kazali, da znajo ceniti važnost delavskega ča-sopisa. Ta čin goriških zidarjev je sijajen zgled delavske solidarnosti in požrtvovalnosti, sijajen zgled in posnemanja vreden!

Ljubljana in Kranjsko.

— Liberalno-klerikalna komedija v Tr-žiču. V Tržiču se je zgodilo, da je klerikalna z nekaj skrivnimi liberalci ocvrta in pomešana klerikalna klika iz tržiškega magistrata pre-gnala ošabno in samopasno nemško kliko. No sedaj pojo ginjeni liberalci in klerikalci epo-peje in slavošpeve kakor bi ti tiči prepevali, če bi n. pr. spet smel ustoličiti slovenskega vojvodo na gosposvetskem polju... Cini-jen narodnjak modruje v sobotnem »Slov. Na-rodu« tako-le: »Mi smo pa le veseli. Po toliko stoletjih smo strli to grozno verigo, po toliko letih svobodnejše diše Slovenec na svoji grudi, in kaže se mu lepa, prijetna bodočnost. Kako ne? Bratu bo gospodari brat in bratova roka ne bo tako težka kakor tujčeva pest.« — Da ne postane kateremu naših zvestih čitateljev slabo, moramo odnehati, zakaj neosoljen krop je pristni nebeški nektar (olimska marka) v primeri s to narodnjaško ambrozijo. Po sto in sto slovenskih občinah »gospodari bratu brat« in davi slovensko delavstvo bratovska roka klerikalca ali liberalnega purgerja. Če imenuje slovenski narodnjak to razmerje bratovsko, je pa precej podobno razmerje bratov-Adamo-vih sinov v prvem kolenu... Klerikalci so nam pripravili hujše »presenečenje«. Ob protestu zoper infamno odredbo deželne vlade, ki je razveljavila izvolitev klerikalcev Dečmana in Vidra samo za to, ker sta delavca, smo opom-nili klerikalce, zakaj so pustili delavska od-bornika, svoja pristaša na cedilu in zakaj so mirno v žep vtaknili sklede vladno klobuto, ki jo je začitilo vse delavstvo. Pri tem smo klerikalno gospodo mimiogrede še opomnili na sramoten volilni red, ki so ga skovali za ob-čine in ki jemlje veliki kategoriji delavstva, poslom pasivno volilno pravico in v drakon-skem paragrafu poštno delavce imenuje v eni sapi z razbojniki in norci. Namesto odgovora na te očitke so dali podpisati Dečmanu in Vi-dicu sledečo izjavo: »Podpisana izjavljava, da odločno odklanjaja, da bi se »Zarja« ogre-

EMILE ZOLA:

Rim.

Medtem se v sobi, pod težo fragične veli-čajnosti, ki jo je bila zapustila ceremonija, še nič ni genilo. In zdaj šele je Dario dvignil tre-palnice. Pogledal je svoje trepalnice in ko je videl, kako so se skrčile, kako so se sestarele, se je pojavila na njegovem licu neskončna bo-lest zaradi bežečega življenja. Nedvomno se je šele v tem jasnem trenutku izza pijanosti, s katero ga je bil omamil strup, v njem prvič zdramila zavest njegovega položaja. Oh, umreti, v takih bolečinah, v takem propadu umreti! Kakšna okrutna strahota za to lahko-miselno sebičino bitje, za tega oboževalca le-pote, veselja in svetlobe, ki ni znal trpeti! Pre-kruto je kaznovala neumiljena usoda njegov pojem-čiji rod. Samega sebe ga je bila groza, pograbi ga je obup in otročji strah, ki mu je dal toliko moči, da je sedel in se ves prepadel ozrl po sobi, da bi videl, če so ga vsi zapustili. Ali ko je njegov pogled zadel Benedeta, ki je še vedno klečala ob vznožju postelje, ga je še en-krat z vso silo pognalo k njej. Z vso strastjo, ki so mu jo še dopuščale moči, je iztegnil roke proti njej in zatekal njeno ime:

»O Benedeta, Benedeta!«
»Ona, nepremična, otrpla v čakaniu, ni bila odvrnila očesa od njega. Bilo je, kakor da bi se strašno zlo, ki ji je ugrabilo ljubega, tudi nje lotevalo in jo uničevalo, kakor je on slabe. Lice ji je pobledelo, kakor da ni telesno. In skozi svetle punčike se je odpiral pogled v njeno dušo. Ali ko ga je zdaj videla od smrti vstaja-jočega, z iztegnjenimi rokami kličočega njeno ime, je tudi ona vstala in stopila bliže k postelji.

»Pridem moj Dario!... Tukaj sem, tukaj sem!«
In zdaj sta videla Pierre in Viktorina, ki sta še vedno ležala na kolenih, vzvišeno de-ja-

nje. Bilo je tako izredno, tako veličastno, da sta ostala prikovana na tleh kakor ob nadze-meljskem dogodku, katerega nimajo biti ljudje več deležni. Benedeta sama je govorila in rav-nala kakor bitje, ki stoji, oproščeno vseh kon-venacionalnih in socialnih vezi, že izven življenja, ter vidi in posluša bitja in stvari le še iz neizmerne daljave, iz neznane globočine, v kateri ima izginiti.

»O, moj Dario, ločiti so naju hoteli. Da, le da se ti ne bi mogla nikdar vdati, le da ne bi mogla biti nikdar srečna roko v roki, so skle-nili tvojo smrt, dobro vedoči, da vzame tvoje življenje tudi moje s seboj... Tisti mož te je umoril — da, on je tvoj morilec, tudi če je kdo drugi to storil. On je prvi vzrok, on me je ukra-dil tebi, ko sem imela postati tvoja, on je razdr-l najino življenje, on je raztrosil okrog naju in vdihnul nama strup, ki naju umori... Oh, kako ga sovražim, kako ga sovražim! Zmlela bi ga s svojim sovraštvom, preden odidem v tvojih rokah odtod!«

Njen glas se ni dvigal, govorila je te strašne besede globoko šepetaloča, enostavno, brez strasti. Pradovo ime se ni niti izreklo, in komaj da se je ozrla na Piera, ki je bil odre-venel, in je ukazujočega obraza dodala:

»Videli boste mojega očeta. Povejte mu, da sem preklela njegovega sina. Blagi junak me je zelo ljubil, jaz ga še ljubim, in te besede, ki mu jih sporočite, mu morajo razparati srce. Toda jaz hočem, da jih zve; zaradi resnice in pravice mora vedeti to.«

Ko je Dario opazil, da ga ne gleda več, da niso njene jasne oči več uprte vanj, je blazen od strahu, še enkrat zaihteč v zadnjem boju, zopet iztegnil roke k njej.

»Benedeta, Benedeta!«
»Pridem, pridem, moj Dario... Tukaj sem!«

vala za naju, kakor je to storila v številki z dne 17. julija t. l., ker preveč jasno govori hinvščina iz dopisa v omenjeni številki. Če je bilo vam, socialnim demokratom, res kaj na tem, da bi bili delavci prišli v občinski zastop, zakaj pa naju niste volili, ampak rajši volili svoje kandidate delavce, o katerih ste dobro vedeli, da nobeden ne bo zmagal? In zakaj ste volili kapitaliste, čez katere v istem članku sedaj odrihate? Midva pa tudi javno približeva, da sva bila, sva in ostaneva pristaša S. L. S., katera edina kaj stori za delavca ne le v besedi, ampak tudi v dejanju in se je tudi zavoljo zavržene najine izvolitve pritožila na c. kr. upravno sodišče. — V Trzinu, dne 26. julija 1912. — Franc Dečman, Franc Vidic. »Kaj hočeta gg. Dečman in Vidic s to izjavo? Da sta klerikalna podprenika in farovski marioneti, to smo vedeli že pred izjavo. Nikoli se zanje nismo ogrevali in tudi za hip se nismo izpozabili, da bi bili uzrli v njih zastopnika tržiškega delavstva. Proti nezasišlanemu argumentu deželne vlade smo protestirali, ki je izrekla, da gg. X. in Y. vsled tega ne moreta biti občinska odbornika, ker sta delavca in na zakonodajni škandal klerikalne deželnozbor-ske večine smo opozorili, ki je prav s svojo sramotno določbo o razbojnikih, poslilih in norcih omogočila za vse delavstvo žaljivo argumentacijo deželne vlade. Proti nesposobnemu nazoru deželne vlade smo protestirali, ker je žaljiv za delavstvo in se danes ali jutri lahko obrne — ne proti farovškim marionetam, temveč proti resničnim delavskim zastopnikom. In od klerikalcev, ki so gg. Dečmana in Vidica volili, smo zahtevali, da energično protestirajo proti vladni odredbi, bodisi s tem, da ju kandidirajo demonstrativno v I. razredu, ali pa s tem, da odlože mandate. Pritožba na upravno sodišče je navaden pravni lek zoper vse upravne nezakonitosti in ni manifestativni protest in tudi ni zadoščenje. Če skromnim dušicam gg. Vidica in Dečmana zadostuje, nas pa ne zanima. Pohlevni ovčci znata po tujem konceptu ali pa po tujem diktatu biti tudi prdržno-domišljavi; to dokazuje z vprašanjem: zakaj ju socialni demokratje niso volili. Odgovor: Tržiška občina je po ogromni večini delavska občina; če bo tržiško delavstvo zavedno in edino, si lahko iz lastne moči in po svoji volji postavi in izvoli vse odbornike v tretjem razredu. In take resnične zastopnike delavstvo potrebuje; z odborniki po farovski milosti mu ni nič pomagano!

— **Kanalizacijska dela v Ljubljani.** V soboto se je sestal odsek občinskega sveta za nadziranje del pri zgradbi nabiralnikov ob Ljubljani. Stroški za kanale ob levi strani Ljubljane bodo stali 350.927 K, na desni strani 309.062 K. Stroški so za okroglih 40.000 kron večji, kot je bilo prvotno proračunano. Odsek je načrte soglasno odobril in sklenil, da se razpišejo kanalizijska dela. Povabljeni bodo specialne tvrdke in vsa domača podjetja, ki se pečajo z betonskimi deli. Rok za vlaganje ofertov je tri tedne, dela se imajo izvršiti najpozneje v 300 dneh, ki so za delo ugodni. Nadalje se bo pretresal načrt, ali ne bo kazalo podaljšati kanalov nabiralnikov do Codelli-jevih zemljišč za prisilno delavnico. To podaljšanje pa bi mogla prevzeti mestna občina le ob izdatni podpori dežele ali države. V pogodbi, ki se predloži ponudnikom, je izrečeno, da se ima podjetnik ozirati predvsem na domače delavce, da ima skrbeti za zdrava stanovanja, natanko izpolnjevati predpise o delavskem zavarovanju in je za delavce, zaposlene pri kanalizijskih delih, določena minimalna mezd 3 K. Svoj čas so se liberalci in Nemci upirali v občinskem svetu Kristanovemu predlogu, da natoži občina podjetniku dolžnosti namram zaposlenemu delavstvu, in so producirali v svoji opoziciji najobotnejše argumente proti Kristanovi zahtevi. Kakor kaže, so se prepričali o nezmiselnosti in nesocialnosti svojega odpora!

MARK TWAIN:

Ljudožrci na železnici.

Pred kratkim sem bil v St. Louisu in po-toval od tam na zapad; ko smo v Terre Haute, Indiana, prestopili, je na mali postajici vstopil v železniški voz gospod petinštridesetih ali pet-desetih let, blage in dobrodušne vnanosti, in sedel poleg mene. Prav prijetno sva se razgo-varjala celo uro o različnih rečeh in zdel se mi je izredno pameten in zabaven. Ko je izvedel, da sem iz Washingtona, me je povpraševal po znanih mokeh in po kongresnih zadevah, in ta-koj sem spoznal, da govorim s človekom, ki mu je znano politično življenje v glavnem mestu in ki je poznal celo značaj, vedenje in navade se-natorjev in poslancev v zakonodajnih zborni-cah. Kar se ustavi dva neznanca poleg naju; eden od njiju pravi tovarišu:

»Harris, če mi storiš to uslugo, ti tega ne pozabim nikoli!« Oči mojega novega spremlje-valca so se veselo zaiskrile. Besede so ga ne-dvomno spomnile na srečen dogodek. Potem se mu je obličje zresnilo, skoro da stennilo. Obrnil se je k meni, rekoč: »Dovolite, da Vam povem zgodbo, tajno poglavje iz svojega živ-ljenja — poglavje, ki se ga nisem še nikoli do-taknil, odkar se je zgodilo. Poslušajte me po-trpežljivo in obljubite mi, da me ne motite z vprašanji.«

Obljubil sem mu, pa mi je pravil naslednjo dogodivščino, zdaj vzemirjeno, zdaj otožno, ampak zmerom resnobno in z občutkom.

Povest tujca.

19. decembra 1853. sem odpotoval z ve-černim vlakom iz St. Louisa v Chicago. Vsega vkup nas je bilo štirindvajset potnikov, nobene žame in nobenega otroka. Židane volje smo bili in kmalu so bila sklenjena prijetna znan-stva. Pot je obetala, da se srečno izteče, in mi-slim, da ni nihče od vse družbe slutil strah, ki nas je čakal.

Ob enajstih dopoldne je začelo prav močno

— **Glavni steber urejene države?** Če bi bili klerikalci, bi dejali, da so glavni steber države farji, če bi bili liberalci, bi rekli, da je glavni steber kapital in njegovi posestniki. Ker smo preprosti socialni demokratje, mislimo, da je glavni steber dobro urejene družbe delav-stvo, ki s svojim delom ustvarja vse dobrine in ki s svojim stvarstvom svojih rok človeški družbi omogoča življenje. Liberalci, ki niso li-beralci, mislijo, da so glavni steber urejene države — žandarski bajoneti. Pri politvah v Mostah se je žandarmerija obnašala pristransko, kakor smo takoj po volitvah konstatirali in navedli tudi slučaj. »Slov. Narod« lomi se-daj kopje za pristransko žandarmerijo v Mo-stah in je v skrbh za stebre države.

— **Pritožba zoper moščanske volitve.** Zo-per občinsko volitev v Mostah so liberalci vložili pritožbo.

— **Podeljevanje štipendijev** za dijake je izročeno dostikrat v roke ljudem, ki preso-jajo vrednost in potrebnost dijaka s čisto svojega stališča. Večinoma sodijo po kvalifikaciji oče-tovi ali njih sorodnikov. Torej, če je podelje-valet uradnik, bo dobil štipendij uradnikov sin, če je oče dosegel višjo stopnjo še bolje in je to dokaz, da je poslužen v smislu podelje-vačevemu in tudi ne gre, pravijo, da bi se druge podpiralo, ko je uradnikov sin tukaj, ki ne more postati delavec, dočim kmečki ali de-lavčev sin lahko prime za vsako delo. Če je podeljevalec duhovnik, ali klerikalna korpo-racija ali pa liberalna se neguje zopet koritar-stvo in protekcija v teh koruptnih političnih razmerah prav čisto. Kakšne ostudne krivice se gode v tem pogledu, je javnosti le malo znano. Je k tej opazki nas je prisililo dejstvo, da se je podelilo več ustanov Ljubljanskega tr-govca izključno sinovom nemških višjih urad-nikov, dočim za potrebnejše prosilce ni bilo ne vrednosti in ne potrebnosti. Jako poučno bi bilo, če bi kdo prebrskal vse to, pa primer-jal, kje je odločevala poštenost, kje pa ne.

— **Pondeljek sobota;** še šest dolgih dni — pa bo tu nedelja. »Težko sem čakal«, po-reče vsakdo, »pa sem vseeno dočkal zače-ljene nedelje dne 4. avgusta, da po hitim popol-dne v Vodmat v gostilno »pri Babniku« na vo-galu Bohoričeve in Zalokarjeve ulice, kjer se vrši vrtna veselica pevske podružnice »Vza-lemnosti«. Čisto gotovo vem, da se bom tu prav prijetno zabaval; saj je pa spored tudi tako mnogovrsten, da gospod dolgčas niti prostora ne bo imel, kamor bi položil svojega rojstva trudne kosti. Zato pa bom tudi vsako-gar opozoril na to veselico; zabave bo dosti; pa mala vstopnina le 30 vin. za osebo, otroci do 14. leta pa so prosti. Torej se gotovo vi-dimo v nedeljo 4. avgusta popoldne v Vod-matu pri Babniku. Na svidenje! Pa ta teden še dobro agitirajmo za udeležbo.«

— **Naslovi brzojavk.** Da se prepreči vsak nedostatek pri dostavljanju brzojavk, je odre-dilo c. kr. trg. ministrstvo z ozirom na § 13 brzojavnih določb sledeče: Naslovi brzojavk morajo biti tako popolni, da izključujejo vsak dvom, komu naj se brzojavka dostavi, in da ni treba šele iz besedila sklepati, komu je pri-sličnih imenih pravzaprav brzojavka name-njena. Obenem se obveščajo vse tvrdke in po-samezne osebe, ki imajo slična imena, da si preskrbe tekom 10 dni skrajšani brzojavni naslov proti letni pristojbini 40 kron, oziroma da ukrepejo potrebno, da bodo opremili odpo-šiljatelj za nje namenjene brzojavke s popol-nim naslovom — z imenom in priimkom, ki iz-ključuje vsak dvom pri dostavljanju. Po preteku teh dni se bodo smatrale brzojavke, ki dojdejo z nepopolnimi naslovi, kot nevročljive, o čim-ter se bodo obvestili odpošiljatelji v zmislu tozadevne določbe brzojavnim potom.

— **Ustanova za slepce.** Meseca septembra 1912 bodo oddali v c. kr. vzgojnem zavodu za slepce na Dunaju eno mesto ustanove dvornega svetnika viteza Zhismana. Do tega mesta imajo pravico slepi ubožni otroci obojega spola in

brez razlike veroizpovedanja v starosti od 7. do 12. leta in z dovoljenjem c. kr. nižjeavstrij-skega namestništva celo do 14. leta starosti, in sicer najprej oni, ki so rojeni na Kranjskem, potem oni, ki so rojeni na Koroškem in naposled oni, ki so rojeni na Štajerskem. Prošnje, ki jih ob dokazanem ubožstvu ni treba kolkovati, je vložiti pri ravnateljstvu c. kr. vzgojnega za-voda za slepce (Direktion des k. k. Blinden-erziehungsinstitutes) na Dunaju II./2., Wittels-bachstraße 5, najkasneje do 15. septembra 1912.

— **Izžrebani porotniki pri tukašnjem c. kr. deželnem sodišču** za tretjo porotniško dobo: Franjo Arko, posestnik v Postojni, Leopold Benčina, posestnik v Starem trgu; Cizej Anton, pek v Ljubljani; Dečman Anton, tovarnar in posestnik v Ljubljani; Dekleva Leopold, posest-nik in mlinar v Bujeh; Galle Franjo, graščak v Bistri; Hribar Dragotin, tovarnar in posest-nik v Ljubljani; Jerančič Anton, trgovec in po-sestnik v Ljubljani; Jelovčan Franjo, trgovec in posestnik v Gorenji vasi; Jeglič Rudolf, po-sestnik hotela v Kranju; Kauschegg Karol, za-sebnik v Ljubljani; Kollmann Robert, trgovec in posestnik v Ljubljani; Krenner Gottfried, učitelj v pok. v Ljubljani; Krlhkar Nikolaj, po-sestnik v Gradacu; Kavčič Ivan, gostilničar in posestnik v Zireh; Kosler Peter, veleposestnik v Spodnji Šiški; Kranjc Ivan, trgovec in po-sestnik v Borovnici; Mrak Valentin, posestnik in gostilničar v Ljubljani; Majdič Josip, trgo-vec v Kranju; Pardubsky Alojzij, kontorist in posestnik; Plankar Josip, posestnik in gostil-ničar v Ljubljani; Počivalnik Karol, hotelir in posestnik v Ljubljani; Pupis Rudolf, trgovec in posestnik v Zgornjem Logatcu; Rogelj Matija, posestnik v Ljubljani; Ružička Ivan, c. kr. ka-tastralni nadzornik in pok. v Ljubljani; Steno-vec Robert, posestnik v Ljubljani; Šeber Makso, posestnik in tiskarnar v Postojni; Sar-tori Ivan, posestnik in ključavničar v Radov-ljici; Štrumbelj Ivan, posestnik in gostilničar na Studencu; Thaler Rafael, trgovec v Škofji Loki; Urbančič Ivan, posestnik in gostilničar v Trnovem; Vidmar Jakob, gostilničar in po-sestnik v Ljubljani; Verovšek Jurij, trgovec in posestnik v Ljubljani; Zidan Mihael, čevljar in posestnik v Ljubljani; Zakotnik Albin, restav-rater v Postojni; Zahrad Matija, gostilničar in posestnik v St. Petru. Na d o m e s t n i p o r o t - n i k i: Adamič Ivan, posestnik in vrvar; Bizil Anton, mesar in posestnik; Grabnar Matija, posestnik in trgovec z usnjem; Kregar Ivan, mesar in posestnik; Krivic Ivan, trgovec; Le-gat Leopold, posestnik in knjigovodja; Podboj Ivan, posestnik in trgovec; Smole Ivan, posest-nik in ključavničar in Treo Oskar, posestnik in prevoznik, vsi v Ljubljani. — Začetek porotnih razprav bo 26. avgusta.

— **Zdravstveno stanje v Ljubljani.** Novo-rojencev je bilo od 14. do 20. julija v ljubljanski občini 12, dva sta bila mrtva rojena. Umrlo je 26 oseb, in sicer 14 domačinov in 12 tujcev. Za otročnico jih je umrlo 12, eden za škrlatno, 7 za jetiko, 1 vsled mrtvouda in 17 vsled raz-nih drugih bolezni. Za nalezljivimi boleznimi je obolelo 6 oseb, in sicer 1 za ošpicami, 2 za škrlatno, 1 za tūsom in 2 za dušljivim kaš-ljem.

— **S treblom za kruhom.** V petek se je z južnega kolodvora odpeljalo v Ameriko 35 Slovencev in 33 Bolgarov; 25 Makedoncev in Hrvatov je prišlo nazaj. 14 Hrvatov se je od-peljalo v Inomst.

— **10 dragoncev** je v petek zvečer iz Ma-ribora semkaj pripeljalo 7 huzarjev pod po-veljstvom desetnika. Pred časom je svoje-voljno zapustilo v Slov. Bistrici 30 dragoncev vojašnico. Šli so naravnost v Maribor, menda z neko pritožbo. Tam so jih djali v preiško-valni zapor, kjer so bili obojeni vsak na šest mesecev garnizijskega zapora. — Drugi bodo prestali kazen v Mariboru, 10 pa v Ljubljani.

— **Odmev iz »Glavne posojilnice«.** V Tr-stu so aretirali bivšega ljubljanskega občin-skega svetnika g. K. Megliča, ki ga je državno

pravdnštvo že dalje časa zasledovalo. Pre-peljali so ga v Ljubljano in izročili deželnemu sodišču.

— **Nagla smrt.** V petek dopoldne je prišla k zasebnici Franciški Kromarjevi v Studen-tovski ulici št. 7 leta 1866 v Babnemvrhu ro-jena ter v Predvor pri Kranju pristojna sam-ska šivilja Marija Lombarjeva in tožila, da ji je slabo. Prosila je, če se sme nekoliko odpo-čiti, kar ji je Kromarjeva dovolila. Ko se je pozneje zgrudila na tla, so jo položili na po-steljo, kjer je popoldne izdihnila. Na lice me-sta došli policijski zdravnik je konstatiral, da je Lombarjevo zadela srčna kap.

— **Griza.** Po nekaterih krajih v tuhinjski dolini se je pričela močno širiti griza.

— **Nezgod v mengiški pivovarni.** Ko sta v petek v mengiški pivovarni smolila sode nadsodar Valentin Stabianik in sodar Peter Zabavnik, se je odprla neka pipa in vrela smola je pričela brizgati na sodarja. Stabianik je nevarno opečen po obrazu in na telesu, Za-bavnik na levi roki.

— **Utonil je v Savi na Jesenicah** preteklo sredo 7letni sinček tovarniškega delavca Mraka. Voda ga je odnesla po tov. rakah do prve turbine, kjer so ga potegnili že mrtvega iz vode.

— **Otrok se zadušil v pepelu.** 25. t. m. se je na Selih pri Kamniku zadušil v pepelu pol-drugo leto star otrok Anton Droljc. Pripravili so pepel v koš, da bi šli posipat po njivi za ajdo. Medtem, ko je odšla mati v hišo po se-javnico, je prevrgel otrok koš s pepelom nase in se zadušil.

— **Rokovnjač.** Od meseca junija dalje se potika po dolenskih vaseh neki mlad človek, ki izvršuje prav predrzne tatvine. Ko so do-mači na polju, ulomi z železnim drogom v hiše in omare ter odnese denar, srebrnino in zlato. Posestniku Francetu Blažiču v Mirni vasi je ukradel 50 K v bankovcih in 6 K v srebru. Nje-govi ženi 220 K in za 20 K drobiža. Franciški Blažičevi možniček z 8 K drobiža in za 20 K bankovcev. Popil je tudi latvico mleka. Mariji Zavrl istotam je ukradel iz podstrešja dve ple-četi in 5 kg boha, v hiši si je naredil solato in vzel kruh. Pri Jožefu Stancarju v Čuzni vasi je udril v hišo in preiskal po omari, razmetel obleko in ker ni našel denarja, je odšel brez plena. Ko je bil osemletni Janez Hrastar sam v hiši in je tat vlomil v njo, je deček začel vpiti, tat pa je skočil k njemu in mu zamašil z roko usta, ker ga pa le ni pomiril, ga je oklofu-tal in odšel. Francetu Sedlarju na Cikani, ob-čina Trebelno, je vzel, ko je udril skozi okno v sobo, možniček z 2 K 78 vin. in britev. Antonu Zupančiču istotam je ukradel britev in kos kruha. Iskal je denarja, a ga ni našel, zato je razmetel po sobi vso obleko. Francetu Grab-narju istotam je vzel drobiža iz hlač za 8 K in njegovemu bratu 3 K 44 vin. Ivani Selkovi v Blečvrhu je vzel iz omare 20 K. Martinu Se-bance iz Bogniče vasi 20 K. Marijo Dragan, po domače Grobinko iz Cikave, je na cesti ustavi-l in zahteval 2 K, sicer da ji vzame vse, kar ima. Prestrašena žena mu je izročila 2 K. Francetu Novaku iz Prapretnice je ukradel iz omare 40 K in Matiji Pelkotu iz Prapretnice 45 K ter škarje za trte. Antonu Sitarju istotam srebrno uro in iz omare 1 K 40 vin. Jakobu Šepiču v Stari gori je vzel iz omare 3 K. Tat je 25 do 30 let star.

— **Umor.** Pred dnevi so ponočevali v Mladatičih pri Mokronogu posestnikovi sinovi Franc Rus, Franc Zorc in Franc Repovž. Okoli polnoči jim je prišel po cesti nasproti Vincenc Žitnik iz Hrastovca. Omenjeni trije so ga ta-koj napadli in nekdo izmed njih ga je sunil z nožem v prsa, da je obledel mrtve. Kdo izmed napadalcev je morilec, še niso dognali.

— **Ukradeno kolo.** V soboto dopoldne je bilo posestnikovemu sinu Stanislavu Vrhovcu iz Vrhovnika pri Dobrovi ukradeno en veže v Gradišcu št. 3 »Puchovo« kolo, ki je še dobro ohranjeno, prostega teka, črno pleskano, polne

v takem snegu gotova smrt. Da bi poslali po pomoč, ni bilo misliti. Drugega ne kaže, kot da se vdamo in kar najpotrežljivejše čakamo na rešitev ali pa na gladno smrt! Mislim, da je najpogumnejše srce obšla groza ob teh besedah.

Razgovor je zamrl v tiho mrmranje, ki se je v presledkih čulo iz živžganja viharja. Sve-tilke so gorele mračno in večina nas je poglela, da premišlja, da pozabi na sedanjost in da po možnosti zadremleje.

Neskončna noč — kakor večnost se nam je dozdevala — je leno potekla in na vzhodu se je začelo dani. Ko je postalo svetlejšje, so pot-niki oživel, in drug za drugim so si potiskali širokokrajne klobuke na čelo, stegovali odre-vene le ude in opazovali skozi okno brezupen razgled. Razgled je bil v resnici brezupen, nik-jer žive duše, nikjer človeškega bivališča; sama neskončna, bela puščava; kakor razgr-njene rjuhe so se podile snežne mase pred vetrom — divji ples kosmov je zastiral nebo našim očem.

Ves dan smo topo presedeli, malo govo-rili in mnogo premišljali. Še ena žalostno pla-zeča se noč in potem — glad! Zopet se je zda-nilo in napočil je nov dan globokega molka, po-trtosti, gladi, brezupnega pričakanja pomoči, ki je bila nemogoča. In potem noč nemirnega dremanja, sanje o pojedinah — prebujenje vsled vedno hujšega gladi.

Četrti dan je prišel in minil in — peti! Pet dni strašnega jetništva! Glad je vsem zijal iz oči. Strašna znamenja so bila v njih, pretinja z nečem, kar se je nedoločeno pojavljalo v vseh srcih in kar si jezik še ni upal izraziti z besedami.

Šesti dan je minil, sedmi je napočil nad čete mož, bledih in prepadenih, ki so stali v senci smrti. Zdal je moralo na dan! Kar je izkilo v vseh srcih; je dozorelo za ustni. Narava je bila prenapeta do skrajnosti in se je morala vdati.

Rihard H. Gaston iz Minnesote, velik in bled kakor mrlič, je vstal. Vsi so vedeli, kaj

pride. Vsi so se pripravili — vsak nemir, naj-manjša sled razburjenosti je bila zadušena — le mirna, premišljena resnoba je odsevala iz oči.

»Gospoda moja, nič več se ne moremo obo-tavljati! Čas priganja! Odločiti moramo, kdo od nas naj umre, da preskrbi živeča drugim!« Mr. John Williams iz Illinois je vstal re-koč: »Gospoda moja, predlagam prečastitega Jamesa Sawyerja iz Tennessee.«

Mr. R. Adams iz Indiane je dejal: »Jaz gla-sujem za gospoda Danijela Slotte iz Novega Jorka.«

Mr. Charles I. Langdon: »Imenujem go-spoda Samuela A. Bowena iz St. Louisa.«

Mr. Slotte: »Gospoda moja, svoje mesto rade volje odstopam gospodu Johnu A. Van Nostrandu ml. iz Novega Jersey.«

Mr. Gaston: »Če ni ugovora, naj se zgodi želja.«

Ker je gospod Van Nostrand ugovarjal, je bil zavrnjen odstop gospoda Slotteja. Takisto je bil iz enakih razlogov odklonjen odstop go-spodov Sawyerja in Bowena.

Mr. A. L. Bascom iz Ohio: »Predlagam, da se vlaganje predlogov zaključi in da preide zbornica h glasovanju.«

Mr. Sawyer: »Gospoda moja, svečano prote-stiram proti takemu postopanju, ker je v vsa-kem pogledu nepostavno in neprimerno. Pred-lagam, da se takoj zavrne in da izvolimo pred-sednika za zborovanje in sposobne funkcionarje, ki ga bodo podpirali; s tem postavimo razpravo na stvarno podlago.«

Mr. Bell iz Jowe: »Gospoda moja, temu nasprotujem. Zdal ni časa za forme in ceremonije. Več kot sedem dni smo brez hrane. Vsak trenutek, ki ga zapravimo z nepotrebnim raz-pravo, pomnožuje naše muke. Zadovoljen sem s predlogi in z menoj, menim, vsi navzoči — in ne uvidim, zakaj ne bi takoj izvolili še enega ali drugega. Predlagal bi resolucijo —

(Konec prih.)

Preštave z zelenimi črtami, tovarniško številko pa ima 45.659. Pred nakupom se svari!

— **Najdena vojaška obleka.** V petek popoldne je šivilja Frančiška Pengova na Golovcu našla vojaško obleko z bodalom vred od nekega prostaka 27. pešpolka. Vojak se je moral tam brčkone preobleči v civilno obleko in dezertirati.

— **Izgubljen in najdeno.** Adolf Lukon je izgubil bankovec za 50 K. Gospa Fini Geigerjeva je našla zlato žensko uro.

— **Listnica uredništva.** Sodr. Ign. S. v T.: Vašo v četrtek 25. t. m. oddano dopisnico z naznanilom nedeljskega shoda smo vsled poštne nemarnosti dobili šele v soboto popoldne, torej za list prepozno.

Štajersko.

— **Delavska nezgoda.** Pri Sv. Roku poleg Rogatca je padel iz odra pri stavbi novega žolškega poslopja zidar Jože Gajšek. Strl si je pri tem nogo in dobil hude poškodbe na vratu. Prepeljali so ga v celjsko bolnišnico.

— **Požar.** Posestnik Jožef Cvetko v Gaberju pri Brezicah je vozil zvečer rž v skedenj. Obesil je v skedenju na steno gorečo petrolejko, ki je padla na tla in se razbila. Naenkrat je bilo vse domovje v ognju. Cvetkova žena je dobila hude opekline. Škode je več tisoč kron.

— **Huda nevihta** je divjala te dni okrog Bredišca. Med nevihto je sejal Lovro Živkovič prodec. Sel je vedrit pod neko vrbo, v katero je udarila strela. Zadel je Živkoviča od rame po roki, po telesu in nogi, mu razparala soro čevlja in odtrgala peto. Ko se je zopet zavedel, je zlezal v jamo, kjer je sejal prodec in tam obležal. Dež je razmočil breg, ki se je zrušil v jamo in zasul Živkoviča do glave. Ležal je celo noč v zasipu. Drugo jutro ga je našel neki voznik in ga rešil.

— **Ker se je zbudila s trnjem, je umrla.** V Pečicah pri Sladki gori se je ubodla na nogi s trnjem 11letna Damšetova Mitka; v bolnišnici v Gradcu so jo morali operirati, a dekle je kljub temu umrla.

Koroško.

— **Obesil se je** v celovškem vojaškem skladišču zaposleni delavec Fr. Hribnik, doma iz Bistrice pri Pliberku.

— **Samomor na pokopališču.** Na celovškem mestnem pokopališču se je ustrelil 23 let stari potnik Vincenc Koch. Težko ranjenega so prepeljali v bolnico, kjer je umrl.

— **Revolver se je sprožil** in težko ranil v Velikovcu ljudskošolskega učenca Martina Krivca. Učenec je imel nabasani revolver v hlačnem žepu.

Goriško.

— **Iz preiskovalnega zapora** so izpustili mirodilničarja brata Mazzoli, ki sta bila aretirana zaradi tihotapstva s saharinom.

— **Samomor.** V Renčah (Spacapani) se je dne 23. t. m. obesil Jožef Kolavčič, star 57 let. Vzrok samomoru ni znan.

Trst.

— **Nezonsna vročina,** ki kraljuje sedaj v Trstu je udarila v možgane pri tržaški »Edinosti«. Ob zaključku svojega odgovora na naše »psovaje« (tako imenuje »Edinost« naš odgovor na njene gorostasne laži o sodelovanju socialistov pri rojanski cerkveni slavnosti) vpravlja »Edinost«, katerega društva predsednik je gospod Kočevar, ki je pri slavnosti petdesetletnice rojanske cerkve nosil — čujte — bandero. Nadalje vprašuje, kdo da je tisti veliki slovenski socialni demokrat, ki pošilja svojega otroka, nezakonskega v izobrazbo k italijanskim — Salezijancem in ki ima doma obešenega Garibaldija. Odgovarjamo, da ne vemo. Ako nam tržaška »Edinost« postreže z imeni, ji bomo zelo hvaležni. Od predsednikov, ki jih imamo, je edino predsednik pevskega odseka »Ljudskega odra«, ki se piše Kočevar. O njem smo pa prepričani bolj kot o značajnosti urednikov »Edinosti«, da ni nosil bandere. Sodrugi, ki ima »obešenega« Garibaldija v svojem stanovanju, ne zamerimo in mu ne bi zamerili, tudi če bi imel Garibaldija še živega doma. Zakaj moža, ki je napisal na svojo zastavo, da je »internacionalizem solnce bodočnosti«, spoštujemo še vedno bolj kot marsikatero velikega rodoljuba. Ako je pa napisala »Edinost«, da pošilja neki veliki slovenski socialist svojega nezakonskega otroka v izobrazbo k Salezijancem, je bila njena prokleta dolžnost, da pove ime, ako ni hotela osumičiti sodrugov, ki stoje v prvih vrstah. Kdo je torej omenjeni veliki socialist? Na dan z imeni, gospodje pri »Edinosti«. Drugače vas imenujemo zopet lažnjivce in falote!

Delavsko gibanje.

— **Rumunska socialna demokracija.** V nedeljo 14. t. m. je bil v Bukarešti drugi strankin zbor rumunske socialne demokratske stranke. Strankin zbor rumunske bratske stranke so pozdravili tudi delegati iz Srbije, Ogrskega in Avstrijskega. Odkar se je povrnil iz pregnanstva sodrug dr. Rakovski v Rumunijo, se delavsko gibanje močno razširja. Strokovno organiziranih delavcev je na Rumunskem 6000, politične organizacije pa štejejo 1500 članov. Strankino glasilo »Delavska Rumunija« izhaja dvakrat na teden. Naklada znaša 2600 izvodov. Na kongresu so razpravljali o organizaciji, tisku, taktiki in o agrarnem vprašanju.

— **Razširjenje socializma v Južni Ameriki.** V Iquique v Čile, kjer je središče trgovine s solitrom, so pričeli izdajati socialisti svoje glasilo »Buditelj delavstva« ki izhaja po trikrat na teden. V glavnem mestu Bolivije, La Paz, bodo pričeli pa izdajati dnevnik. Dnevnik argentinskih sodrugov, ki je obsegal doslej 4 strani, bodo povečali na 6 strani. To je najlepši odgovor vladi, ki je pred dvema leti silno preganjala socialiste. Glasilo havanskih sodrugov »El Sozialista« javlja, da sta se združili obe socialistični stranki na Kubi, radikalna delavska stranka in kubanska socialistična stranka. Ločile ju niso doslej načelne razlike, temveč le taktične.

Vestnik organizacij.

H kegljanju na dobitke v korist »Zarje« vabi vse ljubljanske sodruge kolodvorska podružnica Vzemnost. Kegljanje se vrši ob vsakem četrtem v restavraciji »International«, kjer se izve tudi vse podrobnosti.

Šišenska podružnica ima v ponedeljek, 29. t. m. sejo v pisarni konzumnega društva za Ljubljano in okolico. Vsi odborniki naj zanesljivo pridejo.

Organizacije, ki reflektirajo na sodelovanje močanškega tamburaškega zbora, se vladno vabiljo, naj stavijo take zahteve pisмено vsaj 14 dni poprej na naslov: Podružnica »Vzemnost« Moste, gostilna pri »Dimu«. Ker ima zbor še precej nepravilnih obveznosti, je pri naročilu navesti tudi pogoje, pod katerimi se želi sodelovati.

Agitacijski sklad ima namen, povečati akcijsko zmožnost organizacije, ki nujno potrebuje sredstev. Sodrugi se prosijo, da se pri vsaki priliki spominjajo agitacijskega sklada. Prispevke je pošiljati na dež. strank. blagajnika sodruga Stefana Lehpamerja v Ljubljani, Franciškanska ulica št. 8, pri katerem se dobe tudi nabiralne pole.

Vaje pevskega zbora Vzemnost se ta teden vršijo v naslednjem redu: ponedeljek: 1. in II. tenorji; torek: I. in II. bas; sredo in četrtek skupne vaje celega zbora; sobota: glavna skušnja. — Pevci, pridite zanesljivo; nastop na veselici je tu.

Priloge za izdajo »Družniškega koledarja« se bližajo zaključku, vsled česar se vabilo vsi sodrugi, ki so obljubili prispevke, da se v teku prihodnjega tedna zanesljivo odzovejo. Vrniti je tudi bloke za nabiranje oglasov in vzorce koledarja. Oglase se sprejema le še do konca tekočega tedna.

Zadnje vesti.

ODSEK ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE.

Dunaj, 29. julija. Cesar je sankcioniral sklep državnega zbora, da zburije odsek za socialno zavarovanje permanentno.

ČEŠKO-NEMŠKA SPRAVA.

Praga, 28. julija. Zbor čeških mestnih zastopstev je sprejel sklep za spravo na podlagi enakopravnosti obeh narodov in nerazdeljivosti dežele.

KATOLIŠKO VSEUČILIŠČE.

Salzburg, 28. julija. Dne 15. septembra bo na Dunaju slavnostno zborovanje zaradi name-ravane klerikalne univerze v Salzburgu. Zadnje leto se je nabralo 110.000 kron. Za nakup zemljišča se je uvedla posebna denarna akcija.

JUKIČEV PROCES.

Zagreb, 29. julija. Danes se pričinja pred tukajšnjim sodiščem glavna razprava proti Luki Jukiču, 25 let, iz Bosanskega Svilaja, katoliške vere, bivšega pravnik; Gjuri Cvijiču, 15 let (!) iz Zagreba, katoliške vere, stavb-nega praktikanta; Avgustu Cesarcu, 18 let, iz Zagreba, katoliške vere, dijaka osme realne gimnazije; Dragutina Bubiča, 16 let (!) iz Garišice, katoliške vere, učiteljskika; Franju Neidhardt, 18 let, iz Zagreba, kat. vere, di-jaku sedme realne gimnazije; Kamilu Horva-tinu, 16 let (!), iz Varaždina, kat. vere, učenca prvega razreda trgovske akademije; Romanu Horvatu, 19 let, iz Vinkovcev, kat. vere, učiteljskika četrtega razreda; Vladimiru Bada-liču, 20 let, iz Trnovice, kat. vere, trgov-skega akademika 4. tečaja; Dušanu Naran-čiču, 20 let, iz Nevesinja, pravoslavne vere, trg. akademika 4. tečaja; Vatroslava Dolenc-a iz Hrašč, 22 let, Josipu Sariniču, 21 let, iz Hrašč, kat. vere, oba učiteljskika 4. tečaja; Stjepanu Galagazi, 19 let iz Topuska, pravo-slavne vere, gimnazijca 6. razreda. Razpravo vodi sodni predsednik Wengeler; zagovorniki so dr. Dušan Popović, dr. Srgjan Budisavlje-vič, dr. Kajušič in dr. Šandor Horvat namesto drja. Prebega.

KRALJEVSKI KOMISAR.

Zagreb, 28. julija. O Kirchbaum-Cuvajevi umazani aferi so se sedaj izvedle nove podrobnosti, ki kažejo vso velikansko korupcijo, ki jo je uvedel Cuvaj na Hrvaškem. Cuvaj je namreč prisilil sremsko eskomptno društvo, da kupi od Kirchbauma, ki je Cuvajev zet, lekarno v Vu-kovaru za 200.000 K. Ker pa eskomptno društvo ni imelo za to denarja, je Cuvaj vložil v društvo 300 tisoč kron deželnega denarja na štiridestotne obresti, in sicer za šest let neod-povedljivo. Kirchbaum je bil popolnoma ruini-ran in se je s temi 200.000 K popolnoma saniral. Cuvaj pa ga je nadalje zagotovil, da dobi takoj, ko se uresniči njegovi načrti z deželno banko, mesto ravnatelja deželne drogerije z letno plačo 12.000 K. Vest, da bi si bil prihranil Cuvaj mesto ravnatelja deželne banke, se ne potrjuje, pač pa je resnica, da si je izgovoril fiksno pro-vizijo takoj, ko se ustanovi banka.

KOVACSEV ATENTAT.

Budimpešta, 29. julija. Poslanec Kovacs ne pride pred poroto, temveč pred kazenski senat, ker je preiskava dognala, da ni izvršil atentata na Tiszo s pseudarkom, ker revolver ni bil tak, da bi z njim mogel ubiti človeka in ker je streljal v zrak, ne da bi bil meril.

DETEKTIVOV REVOLVER.

Budimpešta, 28. julija. Dne 23. maja je bil pri demonstraciji ustreljen policijski jezdec Josip Ritter. Takrat so osumili in zaprli delavca Adama Majorosa in Josipa Totha. Oba sta trdila, da sta nedolžna. Preiskava je do-gnala, da je streljal detektiv Angyal, ki se je hotel braniti. Kroglija, s katero je bil Ritter ubit, pristojna v njegov revolver.

ATENTAT NA CARJA?

Frankobrod, 29. julija. »Franki. Ztg.« ima iz Peterburga sledeče poročilo: »Atentat, ki je bil pred par dnevi v dvornem parku v Gačini izvršen proti vojaški straži, vsled česar je bil vojak težko ranjen, daje povod vsakovrstnim govoricam, češ, da je bil nameravan atentat na carja. Ker pa ni zdal ne carja ne kakšnega drugega člana njegove obitelji v Gačini, je ta kombinacija malo verjetna.«

Samo pri tvrdki

== Glejte skozi proti luči! ==

Cenik zastoj in poštine prosto.

ANGLEŠKA MORNARICA.

London, 29. julija. Admiralstvo je pozvalo osem privatnih ladjestavnih družb, naj vložo ponudbe za stavbo šestih velikih, hitroplovnih križark s stroji po štiridesettisoč konjskih sil. Križarke se imajo tako zgraditi, da se do junija 1914 lahko prevzamejo v službo, in morajo biti hitrejšje od nemških enakih ladij. Dve drugi križarki se zgradita v vladni ladjedelnici.

TURČIJA.

Mir v Carigradu.

Carigrad, 29. julija. Vesti o nemirih v Carigradu so brez podlage; tukaj ni bilo nobenih resnih izgrediv in v vladnih krogih trdijo, da jih tudi ni pričakovati.

Veliki vezir gre v Albanijo.

Carigrad, 29. julija. Veliki vezir Muktar-paša odpotuje jutri v Albanijo, da se sam po-nuči o položaju. Od njegovega potovanja pričakuje najboljše posledice. V njegovi odsotnosti ga bo zastopal justični minister Husejin Hilmi, ki prevzame ministrstvo za notranje zadeve.

Kaj je s pretilnim pismom?

Carigrad, 28. julija. Neki aktivni general je izjavil, da ni bilo anonimno pismo, ki se je prečitalo v zbornici in ki je zahtevalo, da se razide zbornica v 48 urah, nič drugega kakor mladoturški manever. Mladoturška večina je hotela navidezno postati mučeničnica in tako pridobiti izgubljeno naklonjenost ljudstva. General, ki pripada »Častniški ligi«, pravi, da nima liga nobenih nasilnih namenov; če bi bila hotela rabiti silo, bi bila že davno lahko razgnala po-slanec, ki imajo zahvaliti svoje mandate samo žandarjem.

Kjamil-paša.

Carigrad, 29. julija. Kjamil-paša, ki se za-radi bolehnosti ni mogel udeležiti zadnjih sej ministrskega sveta, je že popolnoma okreval in je imel posvetovanja z velikim vezirjem. Kjamil vztraja na stališču, da se mora sedanja zbor-nica razpustiti.

Parlament.

Carigrad, 29. julija. Zbornica je predvče-rajšnjem rešila proračun velikega vezirata, vče-raj pa proračun justičnega ministrstva in mi-nistrstva za javna dela. Vse kaže, da bo ves proračun v najkrajšem času sprejet.

Mladoturki.

Carigrad, 28. julija. Mladoturška stranka je naprosila vlado, naj ne razpusti zbornice, temveč naj jo je odgodi, ko bo sprejet proračun.

Carigrad, 28. julija. Mladoturki hočejo do-kazati, da imajo v armadi dovolj pristašev in da veliko število častnikov ne odobrava akcije onih oficirjev, ki pripadajo ligama. List »Hak« objavlja v ta namen sledeče dokumente: 1. Br-zojav, s katerim 116 solunskih častnikov ob-soja dezertacije oficirjev iz Monastira; 2. br-zojav treh polkov iz Peči in brzojav častnikov iz Sjenice, ki izjavljajo, da odklanjajo zahteve častnikov 1. in 21. divizije iz Djakove, da naj bi se vojaki združili z vstaškimi Albanci in za-htevali razpust zbornice ter demisijo Sajdove vlade.

Carigrad, 29. julija. Iz Drinopolja in Kirki-lisa so prišle častniške deputacije agitirale proti razpustu zbornice. Mladoturki kažejo, da ni-majo nič strahu in da so pripravljeni na vsak slučaj. Po njihovih trditvah se njih pristaši zo-pet množe.

Preiskava volitev.

Carigrad, 29. julija. Veliki vezir je dal obla-stim v vseh pokrajinah nalog, da vpošljejo Vi-soki porti prepise vseh ukazov, ki jih je bila prejšnja vlada izdala za volitve. Vlada hoče dognati, katere volitve so se nepostavno iz-vršile.

Carigrad, 29. julija. »Tajminat« svetuje vladi, naj izjavi da so bile zadnje volitve ne-zakonite in naj zaradi tega razpusti sedanjo zbornico.

POLOŽAJ V ALBANIJI.

Atentati.

Solun, 28. julija. Na poseben vojaški vlak, ki je odšel iz Gjevelija v Kosovo, je bil upri-zorjen atentat. Ravno preden je vlak dospel na most med Gjevelijem in Mirovcem, je bil most s štirimi bombami razstreljen. Vlak se je še pravočasno ustavil. Sum leti na albanske ču-vaje, ki so baje zapleteni v zaroto.

Pogoji vstašev.

Solun, 29. julija. Komisija za Albanijo je dospela v Prištino. Deputacija vstašev ji je naznanila, da stavljajo Albanci, preden se spuste v kakšno spravno razpravo, pogoj, da se jim zagotovi popolna amnestija in da se razpusti sedanja zbornica.

Zvesto vojaš.

Solun, 29. julija. Mutasarif iz Peči je javil vladi, da se lahko popolnoma zanaša na on-

dotnih dvanajst bataljonov in na vojaštvo, ki stoji na prelazu Kačanik. Vojde vstašev so dal Albancem nalog, naj se izogibljajo vsakemu sporu z vojaki.

Za Abdul Hamida?

Solun, 29. julija. Pri dčamiji na Kosovem polju se je trinajst bataljonov združilo z vstaši, ki so umorili kosovski valija Mazharja. Baje hočejo osvoboditi Abdul Hamida.

Nasilstvo.

Solun, 29. julija. Arnavti iz Ksele in Miri-diti so zažgali vojaške karavle v matiški oko-lici.

Isa Boljetinac.

Solun, 29. julija. Isa Boljetinac je prišel s 1000 uporniki v Novi Pazar in hoče odkora-kati proti Mitrovici, čim dobi dovolj pomoči. V Novem Pazaru morajo vse pekarnice peči kruh za njegove ljudi.

ZAROTA PROTI KITAJSKI REPUBLIKI.

Mukden, 29. julija. Tukaj so zalotili več monarhistov in našli pri njih pisma in spise, iz katerih je razvidno, da so visoki mandžurski uradniki in knezi zapleteni v zaroto proti re-publikli. Uvedena je preiskava.

NOVOJORSKA POLICIJA.

Novi Jork, 29. julija. Policijski lajtnant Costigen je pred državnim pravdnikom izja-vil, da je bil policijski prezident Waldow v prejšnjih časih udeležen pri raznih zločinih in da je vedel za celo vrsto težkih zločinov. Pri-čakovati je aretacijo nekaterih policijskih urad-nikov, ki so zapleteni v zadevo.

Novice.

* **Hvaležna domovina.** 70letni veteran Drux, ki se je udeležil vojne l. 1870—71 in je dobil štiri odlikovanja, je kaj žalostno umrl v nedeljo v Berlinu. Že več let je bolehal in za-raditega ni mogel delati; živel je v veliki rev-šćini in bil zadnji čas tudi brez stanovanja. V nedeljo popoldne je šel po cesti in se hipoma zgrudil. Čez nekaj časa je umrl. Zdravnik je konstatiral, da je starec umrl vsled lakote in opešanja. — Tako plačujemo kapitalistične dr-žave svoje vojaške tlačane.

* **Robinson.** Iz Londona poročajo: 17letni Hugo Eger je bil v Worthingu obsojen k štiri-tedenskem prisilnem delu. Eger je ukradel svo-jemu očetu, ki živi v nekem mestu na Nemš-škem, 1200 mark in zbežal v družbi tovariša na Angleško. Klatila sta se po deželi in marsikaj doživela. Potem je pa seveda prišel trenutek, ko je 17letni Robinson izdal zadnji vinar. Brez vseh sredstev je potoval Eger iz Londona v Worthing, kjer je ukradel majhno jadrenico in se hotel prepeljati v njej čez kanal na Fran-cosko. Ribiči so ga pa kmalu opazili in ga spravi-li na suho. Robinson je bil popolnoma one-mogel, jadrenica, polna vode, je brez cilja ta-vala po morju. Pred sodnikom v Worthingu je Robinson priznal, da je ukradel čoln, zato so ga obsodili k štiritedenskem prisilnem delu. Poli-cijska oblast je sicer sodnemu dvoru naznanila, da je ministrstvo za notranje zadeve ukazalo, da naj pošljejo Egra na Nemško, ako bo opro-ščen. Sodniki so pa hoteli najprej kaznovati lehkomišelnega fantiča.

* **Bančni monopol za vžigalice.** Naza-dr: »dobimo v Avstriji vendarle monopol za vžiga-lice, ampak monopol bank. Velik del te in-du-strije je že sedaj v rokah »Länderbanke«, ki ima odločilno besedo v akcijski družbi za izdelovanje vžigalic »Solo«. Poleg »Solo« je še osemindeset tovarn, ki izdelujejo švedske vžigalice. Štiri banke: Nižjeavstrijska eskom-ptna družba, Kreditni zavod, Živnostenska banka in Gališka industrijska banka so se do-menile, da strnejo teh osemindeset tovarn v akcijsko družbo z deset in pol milijona kron delniškega kapitala. Nova družba seveda ne bo konkurenčno podjetje »Solo«. Narobe: »So-lo« sama se udeleži z večjim zneskom in med obema se sklene kartel, da se cena vžigalic podraži. Pripravlja se torej popoln trust in-du-strije za vžigalice pod okriljem bank.

* **Nenavadni ljudje.** Narava ustvarja vča-sih čudne stvore. Tako n. pr. ljudi brez rok, ki se pa z vstrajno vajo pridobijo veliko spret-nost nog. Izmed te vrste ljudi sta bila posebno znana Dietze in Unthan, ki sta rabila noge ta-ko kakor drugi ljudje roke. Dietze je udel nit v najtanjšo šivanko in je bil tak umetnik v po-rabi nog, da je večkrat dejal: »Ko bi mi sedaj zrastle roke, ne vem kaj bi z njimi začel.« V preteklem stoletju je zlasti slovel velikani Murphy, ki se je kazal po vsem svetu. Napo-leon III. je hotel Murphyja za vsako ceno po-ročiti s Švicarke Marijo Schubigerjevo, ki je bila tudi nenavadno velika. Na ta način je ho-tel vzrediti rod velikanov. Končno so izvedeli, da je Schubigerjeva že poročena, čeprav je povsod nastopala s svojim deklisičnim imenom. Znan pritlikavec je bil Tom Pouce, ki je dolgo let prinašal Barnumu lepe dohodke. Seveda se je tudi njemu dobro godilo. L. 1847., ko je bil na višku svoje slave, je imel letnih dohodkov 15.000 funtov šterlingov. Nenavaden pojav so tudi zraščeni ljudje. Znana sta zlasti siameška dvojčka Chang in Eng, ki sta bila rojena l. 1811 v Macklongu. Kazala sta se tudi večkrat v Evropi. V zadnjem času sta se kazali tudi se-stri Roza in Jožefa Blazek iz Skrevchova na Češkem, ki sta tudi zraščeni. L. 1890. so pa kazali po Ameriki otroka z dvema glavama. Otrok je pa kmalu umrl, živel je le 8 mesecev. Zelo čuden človek živi tudi v majhni vili blizu Benetk. Vilo si je sezidal z denarjem, ki si ga je prislužil, ko se je kazal po svetu. Piše se Jakob Toccio, rojen je bil l. 1877 in ima dve glavi, štiri roke, drugače pa čisto normalno telo. Glavi se pomenikujeta, ali pa tudi kregata druga z drugo. Se bolj čuden je pa Hindu La-lao, ki je prišel prvič v Evropo l. 1882 na indij-sko razstavo v Londonu, odkjer je potem na-stopil svetovno potovanje. Iz prsi tega človeka je zrastle deklisično truplo brez glave; kdor ga vidi, misli, da ima dekle skrito glavo na Lala-ovih prsih. Zelo veliko je število poraščenih

ljudi, posebno med ženskimi, ki imajo brke in brado. Slovela je posebno mehikanska plesalka Julija Pastrana, ki je okoli l. 1850 potovala po Evropi, l. 1860, pa umrla na Ruskem. Tudi v prejšnjih stoletjih so se pojavljale bradate ženske, tako n. pr. Ruzinowska, katero so na povelje poljskega državnega zbora l. 1505 obešili. Celo na svetih podobah so bile naslikane bradate ženske. Kazali so se včasih tudi moški, kosmatinci, tako Jojo, »mož s pasjim obrazom«. Virchow je dokazal, da je nenavadno poraščenje posledica neke kožne bolezni.

Gouldove milijarde.

Po državljanski vojni je bilo v prometu le kakih 15 milijonov zlatega denarja. Gould se je odločil, da bo zlatu poljubno določil ceno. Ta pustolovščina je obetala ogromen dobiček, ako vlada ne spravi v promet 95 milijonov denarne rezerve. Da bi zvedel za namene vlade, je kupil A. R. Corbina, zeta predsednika republike. Poleg tega pa je pridobil za svoje namene še pomožnega generalnega blagajnika Butterfielda.

Vsa špekulacija je bila v začetku v veliki nevarnosti.

Gould je dal po svojih najemnikih in časniki razširiti napačne vesti o namenu vlade, medtem je pa kupoval zlato. Med špekulanti je pa nakrat nastalo nezaupanje, cena zlata je pričela padati in špekulacija je postala nevarna za Goulda. V tem kritičnem trenutku je pa s svojim starim prijateljem in lisjakom Fiskom, ki je bil vladar »Tenth National-banke«, izdelal nov načrt, da prodre s svojo špekulacijo in k pridobljenim milijonom doda zopet nove. V sporazumu s Fiskom sta izdala takozvane »Certified Checks«.

S temi sleparskimi čeki so kupili za 30 do 40 milijonov zlata, torej več, kot ga je bilo v deželi. Z nakupom zlata so pa Gould in njegovi tovariši dosegli, da se je zlato dražilo z vsakim dnem. V septembru leta 1869 so imeli že vse zlato, ki je bilo v prometu, v svoji lasti, zaeno so se bankirji, trgovci in špekulantje zavezali za nadaljnjo dobavo 70 milijonov zlata na odpoklic. Ker so tvorničarji, bankirji in trgovci rabili zlato kot plačilo v mednarodni trgovini, so morali Gould plačevati oduške obresti.

Cena zlata je šla kvišku in kvišku. In zopet je moralo priti po tej divji in sleparski špekulaciji, kar se je moralo zgoditi. Napočil je »črni petek«, 24. september 1869. Premija je dosegla 151 in 161., trgovcev se je polastila splošna nezaupnost. V tem kritičnem trenutku se je predsednik Grant odločil, da bo dal del zlata, ki ga ima vlada v rezervi, v promet. Ali Gould je o pravem času izvedel za ta namen. Hitro je dal prodajati po svojih mešetarjih tajno po neizmerno oduške cenah svoje zlato. Za to tajno akcijo niso vedeli njegovi najožji prijatelji. Ko se je popoldne dne 24. septembra raznesla vest v Wall Streetu, kjer imajo finančniki svoje brloge za divje špekulacije, da namerava vlada dati zlato na trg, je ples okoli zlatega teleta takoj odnehal, cena zlata je padla in vsakdo je mislil, da je Gould berač. V resnici je pa Gouldu ta akcija prinesla 11 do 12 milijonov čistega dobička.

Vseeno bi bil pa Gould postal berač, ako bi bil moral kupiti za 70 milijonov zlata po visoki ceni, za dobavo katerega je sklenil pogodbe z bankirji, trgovci in špekulanti. Ali Gould je imel za seboj že karijero premetenega in prebrisanega špekulanta. Obrnil se je na sodišče za sodnijsko prepoved napram dobaviteljem zlata. Tekom enega dneva je bilo izdanih dvanaest sodnijskih ukazov, ki so bili zelo slabo pravno utemeljeni.

Največje tatvine in sleparije so se pa izvršile pri gradnji pacifične železnice. Svoje-dobno, ob času rusko-japonske vojne se je mnogo pisalo o tatvinah, sleparijah in o korupciji na sibirski železnici. Ameriški časnikarji, ki so imeli tako nežno in tanko vest zavoljo sibirski železnici, bi bili izvršili boljše delo, ako bi bili napisali zgodovino pacifične železnice in povedali ameriški ljudstvu o lopovščinah, ki so se godile pri tej gradnji. Ameriško ljudstvo bi zvedelo, da morajo ruski sleparji in tatovi, ki imajo svoje roke v ljudskih žepih, priti čit še le v Ameriko, ako hočejo veljati za prve na svetu med onimi, ki plenijo ljudske žepce.

Leta 1864. je kongres dovolil koncesijo za zgradbo železnice s kapitalom sto milijonov dolarjev. Tudi pri tem zakonu je odločevala dobro rejena denarna mošnja. Ali kapitalistična sodrga ni bila zadovoljna s plenom. Imeti je hotela še več. Zategadelj je zbornica sprejela meseca julija istega leta nov zakon, za katerega so po uradni poročilu Wilsonove komisije izdali kapitalisti 436 tisoč dolarjev podkupnine. Novi zakon je dovolil za miljo 16 do 48 tisoč dolarjev subvencije, poleg so pa dobili kapitalisti še 12 milijonov akrov sveta zastoni. Vzlic temu pa kapitalisti niso hoteli naložiti svojega denarja v tej železnici. Na vzhodu je bilo še mnogo drugih dobičkanosnih podjetij. V tem kritičnem trenutku je pa neki Oakes Ames, predsednik družbe in kongresnik, izdelal ta-le načrt: On in ostali upravni svetniki so kupili večino delnic »Credit Mobilier Company of America«, neke banke v Pennsylvaniji. Delnice so bile po zelo nizki ceni na prodaj. Ta

* Unija je imela do leta 1873 dvojno veljavo. Zakonito vrednostno razmerje med zlatom in srebrnom je bilo: 15:1. Ako je zlato na trgu poskočilo napram srebru, tedaj je zlato dobilo premijo, ki je malo znašala pro mille. Najvišja premija, ki jo je doseglo zlato tudi na Francoskem, dokler so imeli dvojno veljavo, je znašala 120 promille in je trajala le nekaj dni, ko so v marcu 1848 uveljavili prisilni kurz bankovcev francoske banke.

** »Certified Checks« so posebna ameriška specialiteta. Čeke potrdi banka, ki jih izda. Zategadelj tudi za nje popolnoma jamči. Na ta način izvršuje ček funkcijo bankovca. Ker izdaja čekovi ni tako otežkočena kot izdaja bankovcev, se večkrat čeki tudi zlorabljajo.

== Pogledite na drugi strani! ==

centro
Mestni trg št. 25
KUPITE
ešljodjan ni ešljenejen
PREMIJNO
ŠKATLJICO

== Pogledite na drugi strani! ==

banka je prevzela zgradbo železnice in je imela v začetku tudi ogromen dobiček. Kapitalisti, ki se prej niso zanimali za pacifično železnico, so pričeli kupovati delnice. Zgradili so tudi nekaj milj proge. Pri gradnji so rabili le priseljence, katerim so dajali beraško napojnino kot plačo. Za izdelano progo je pa bilo treba plačati 27,313.000 dolarjev državne subvencije.

Medtem se je pa naenkrat razširila vest o velikih sleparijah pri gradnji železnice. Kongres je moral poslušati ljudski glas, ki je zahteval strogo in nepristransko preiskavo. Imenovali so posebno preiskovalno komisijo, ki je dognala, da so pravi stroški za gradnjo znašali le 50 milijonov dolarjev. »Credit Mobilier Co.« je pa zaračunala 94 milijonov. Gospodje, ki so tvorili to družbo, so vtaknili v svoje žepe 44 milijonov, železnica pa je bila zgrajena iz sredstev, ki jih je dala država.

(Dalje prihodnjič.)

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Učiteljska Tiskarna« v Ljubljani.

Železnato vino s kino lekarnarja Piccoli-ja v Ljubljani

... Dunajska cesta ...

Železnato vino lekarnarja Piccoli-ja v Ljubljani vsebuje v resnici in vedno navedeno množino železa, ima neoporečno zdravilno vrednost in prednjači za raditega vsem drugim železnatim izdelkom.

Josip Molar

gostilničar

na Senenskem trgu v Gorici

vijudno naznanja p. n. občinstvu v mestu in na deželi, da se

preseli s 1. avgustom t. l. v dobro znane

gostilniške prostore

„Pri belem Zajcu“

v Nunski ulici v Gorici

kjer bodem točil domača vina in stregel z dobro kuhinjo.

Za obilen obisk se priporoča

Josip Molar

gostilničar.

Martin Kralj

čevljar in izdelovalec gornjih del
Ljubljana, Wolfova ulica 12

se priporoča za vsa v svojo stroko spadajoča dela, ki jih izvršuje hitro, točno in solidno.

Tobakarne oziroma prodajalne „Zarje“ v Trstu so:

Južni kolodvor.

Ficke, Kasel Silos pred vhodom v prosto luko.

Moze, ulica Miramar 1.

Beden, ulica Madonnina št. 2.

Gostilna Internacional, ulica Giovanni Bocacchio št. 25

Lavrenčič, trg pred Kasarno (Piazza Caserma).

Pipan, ulica Ponte della Fabra.

Gramaticopulo, Piazza Barriera.

Bruna, ulica del Rivo.

Rattinger, Riva Grumola št. 20.

Hoeltl, trafika na državnem kolodvoru.

Bajc, ulica Geppa.

Kovač Antonija prodajalna v Sv. Križu.

Muraro Matej, Via Sette Fontane 14.

Gerzina, Rojan.

Benussi, Greta.

skladišče II. kons. zadrug na Belvedere.

Artuš, Belvedere 57.

Sekovar, Piazza Caserma.

Delavske zadruge

za Trst, Istro in Furlanijo

iščejo mladega

uradnika ali uradnico

Zahteva se popolno znanje slovenskega jezika in nekoliko italijanskega ali nemškega.

Mesto je nastopiti takoj.

Ponudbe naj se pošljejo na glavni urad Delavskih zadrug v ulici S. Francesco št. 21.

Kupujte „Zarjo“.

Na prodaj so

motorji

od 1½ HP do 3½ HP na Rimski cesti št. 11 na dvorišču pri tvrčki PETER SKAFAR.

20 tesarjev sprejme takoj

stavbno podejtte „Alpenländische Baugesellschaft“, Ljubljana, Ambrožev trg št. 3.

St. 19.501.

Razglas.

Na podlagi § 26, al. a, b, občinskega reda za stolno mesto Ljubljano prepoveduje podpisani mestni magistrat iz ozirov na varnost oseb in prometa izvoz z vsakovrstnimi vozovi, avtomobili, motocikli in kolesi iz Francišanske ulice na Dunajsko cesto ter odreja, da se sme v nerazširjenem delu Francišanske ulice, t. j. počenši od poslopja „Učiteljske tiskarne do vogala Dunajske ceste vršiti vozni promet z navedenimi vozili le v smeri od Dunajske ceste proti Francišanski cerkvi, ne pa nasprotno.

Prestopniki zapadejo zakoniti kazni.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 20. julija 1912.

Zupan:

dr. Ivan Tavčar l. l.

Naznanilo in priporočilo.

Slavnemu občinstvu vijudno naznanjam, da sem prevzel od g. Ane Gorec lokal na Rimski cesti št. 11 ter bom vodil naprej kot večletni poslovodja tvrčke Gorec

trgovino s kolesi in izposojevanje koles

obenem tudi popraviljanje motorjev, koles, šivalnih strojev i. t. d. Priporočam se slavnemu občinstvu za cenjena naročila in za popravila ter za vse v to stroko spadajoča dela.

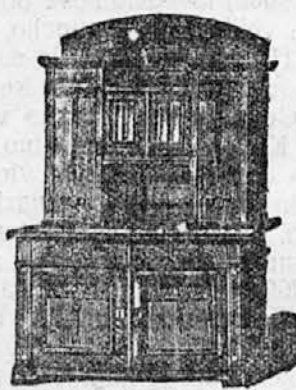
Beležim z odličnim spoštovanjem

PETER SKAFAR, strojni ključavničar in mehanik

Rimska cesta št. 11 na dvorišču.

Izdelki solidni,

Zmerne cene.

Zaloga pohištva in tapetniškega blaga

Fr. Kapus, Ljubljana

Marije Terezije cesta št. 11. ... Kolizej.

Velika izbira vsakovrstnega pohištva za spalne, jedilne in gosposke sobe. Divane, otomane, žimnice, modroce iz morske trave, zmednice na peresih, ... podobe, zrcala, otročje vozičke itd. ...

Sprejemajo se tudi

opreme hotelov.

„Zarja“ se prodaja v Ljubljani po 8 vin.

v naslednjih tobakarnah:

Južni kolodvor, na peronu.

Pirnat, Kolodvorska cesta.

Zupančič, Kolodvorska cesta.

Blaž, Dunajska cesta.

Sterkovič, Dunajska cesta.

Fuchs, Marije Terezije cesta.

Tivolj, na žel. prel. pri Nar. domu.

Šubič, Miklošičeva cesta.

Senk, Resljeva cesta.

Kanc, Sv. Petra cesta.

Treo,

Kušar,

Podboj,

Bizjak, Bahoričeva ulica.

Remžgar, Zelena jama.

Svetek, Zaloška cesta.

Sešark, Selenburgova ulica.

Suhadolc Anton, Zelena jama 50.

Dolenec, Prešernova ulica.

Pichler, Kongresni trg.

Ušeničnik, Zidovska ulica.

Kleinstein, Jurčičev trg.

Wisiak, Gospodska ulica.

Stiene, Valvazorjev trg.

Košir, Hilšerjeva ulica.

Sušnik, Rimska cesta.

Klanšek, Tržaška cesta.

Elsner, Kopitarjeva ulica.

Blaznik, Stari trg.

Kustrin, Breg.

Sever, Krakovski nasip.

Državni kolodvor.

Križaj in Kotnik, Šiška

Likar, Glince.

Jezeršek, Zaloška cesta.